

SAMENWERKING BOA'S EN NATIONALE POLITIE? HET BEGIN IS ER

Bijna 3600 boa's openbare ruimte werken aan leefbaarheid in de Nederlandse wijken. Ook de politie is daar actief, maar met een andere taak: daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde. Het ligt voor de hand dat samenwerking eraan bijdraagt dat deze taken elkaar aanvullen en versterken. Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie neemt daarvoor nu maatregelen.

In een brief aan de Tweede Kamer (1 juli 2013) kondigt Opstelten aan te werken aan meer samenhang in toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Hij vraagt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nationale Politie hiervoor uitgangspunten op papier te

zetten. Bijvoorbeeld als het gaat om informatie-delings, communicatiemiddelen en briefing.

APARTE EILANDJES

Meer samenwerking is nodig, vindt ook Ruud Heuzer. Als adviseur in de landelijke projectorganisatie Korpscheytken houdt hij zich bezig met het beleidsterrein boa's. Daarnaast is hij voorzitter van het boa-platform van de politie. "Er zijn drie grote spelers in de openbare ruimte: politie, boa's en particuliere beveiligers. Die worden vaak als aparte eilandjes bekeken, terwijl hun taken tegen elkaar aan schuren. En als je elkaar niet kent, dan werk je langs elkaar heen." Er ontbreekt vooralsnog echter een goede basis voor samenwerking. "Boa's worden nog weleens genegeerd. Het wordt beslist een uitdaging."

GOEDE RANDVOORWAARDEN

Het is volgens Heuzer van groot belang dat er goede randvoorwaarden worden opgesteld.

Die zouden bovendien overal moeten gelden. Wat dat betreft is de tijd rijp: er is met de komst van de Nationale Politie nog maar één korpschef in plaats van 25. "Waar nu de boa's in de ene gemeente wel een portofolio hebben en in de andere gemeente niet, kan dat straks overal gelijk getrokken worden. Datzelfde geldt voor deelname aan de integrale beroepsvaardigheidstraining voor agenten. Soms mogen boa's daar gratis aan deelnemen, soms in ruil voor een aantal toezichtsuren. Over dit soort zaken moeten afspraken gemaakt worden."

DUIDELIJKHEID OVER ROLLEN

Een cultuuromslag – met elkaar willen werken – is een deel van het verhaal. Ook goede afspraken en eenduidigheid zijn nodig. Dat laatste tot op zekere hoogte, zo staat in de brief van de minister. Heuzer is het daarmee eens: "Het is belangrijk om duidelijkheid te scheppen in de rollen en taken. Maar je moet de couleur locale erin houden. Zo blijft er ruimte voor initiatieven die passen bij de plaatselijke situatie. In de ene gemeente zijn er heel veel boa's actief, in de andere maar een paar. Dat maakt verschil in de aanpak."

ENKELE MAATREGELEN VAN MINISTER OPSTELTEN

- De informatie-uitwisseling tussen politie, boa's en particuliere toezicht-houders wordt versterkt.
- Er komen afspraken over inzet van capaciteit en verdeling hiervan.
- Landelijke verschillen worden kleiner.
- Boa's in de openbare ruimte moeten uiterlijk herkenbaarder zijn.

MODEL-UNIFORM VOOR BOA'S

De VNG maakt een model-uniform voor boa's in de openbare ruimte (domein I). Gemeenten mogen zelf bepalen of ze dit uniform invoeren. Doel van het uniform is een grotere herkenbaarheid van de boa's. Het model-uniform is een beschrijving en richt zich op vijf unieke elementen die in het uniform terugkomen: naamstelling, kleurstelling, plaats van het boa-logo en de gemeentelijke logo's, een uniek element in de vorm van striping, typografie volgens de boa-huisstijl. Het uniform bevat een hoofddeksel, een polo, een jas, een overhemd en een pantalon. Gemeenten bepalen zelf welke onderdelen van het uniform ze combineren tot een volledig uniform. Eind dit jaar is het ontwerp voor het model-uniform gereed. De VNG maakt daarbij ook een digitale handreiking voor gemeenten.

OMGAAN MET BURGERLIJKE ONGEHOORZAAMHEID

'EEN GEMEENTE MOET SIMPELWEG TOEZIEN OP NALEVING VAN DE WET'

Stel, de wet verbiedt iets. Maar burgers of ondernemers zijn het er niet mee eens en negeren het verbod massaal. Het gebeurde bijvoorbeeld bij de invoering van het rookverbod in 2008, waarna asbakken in sommige cafés gewoon op tafel bleven staan. De naam van het fenomeen: burgerlijke ongehoorzaamheid. Een lastige situatie voor de betrokken overheden.

De gemeente Tilburg kreeg begin 2013 te maken met 'burgerlijke ongehoorzaamheid'; winkeliers openden hun winkels op zondag terwijl dat niet mocht. De Stichting tegen Verruiming Zondagopenstelling had bezwaar gemaakt tegen de

mogelijkheid voor 52 koopzondagen per jaar. David Chapman namens de gemeente: "Als je kunt aantonen dat je een toeristische gemeente bent, mogen winkels iedere zondag open, in plaats van de standaard twaalf. Wij hebben

meerdere rapporten laten opstellen om aan te tonen dat Tilburg in een toeristisch gebied ligt. De rechter oordeelde helaas anders."

NIET ACTIEF HANDHAVEN

"Probleem was dat vanwege die rechterlijke uitspraak de hele 'koopzondagenpassage' geschrapt werd. Daardoor hadden we ineens helemaal geen koopzondagen meer", vertelt Chapman. Toch openden die eerstvolgende zondag zo'n tweehonderd ondernemers hun deuren. Na een klacht van de genoemde stichting ging de gemeente over tot handhaving. Chapman: "Alle ondernemers die open waren kregen een waarschuwing." Het is de gebruikelijke procedure: eerst een waarschuwing, pas bij de derde constatering van een overtreding volgt een dwangsom.

NETJES GEREGELD

"Ondernemers weten hoe ons standaardprotocol in elkaar zit", vertelt Chapman. "Enkele ondernemers hebben de gok genomen en zijn open gegaan. Ze wisten dat ze 'burgerlijk ongehoorzaam' konden zijn zonder risico op een boete." Met de komst van de Winkeltijdenwet in juli 2013 mogen gemeenten zelf de openstelling bepalen. "Tot die tijd hadden we nog wat zondagen te overbruggen. Omdat er zicht

was op legalisatie hebben we daarvoor een gedoogbesluit opgesteld. Zo hebben we het netjes geregeld. Het is simpel: je moet als gemeente toezien op de naleving van de wet. En dat hebben we gedaan."

GELOOFWAARDIGHEID

Ook de gemeente Maastricht worstelde in het voorjaar van 2013 met 'ongehoorzame ondernemers'. Coffeeshophouders werd verboden softdrugs te verkopen aan toeristen, maar zij weigerden dit. Inmiddels hebben drie van hen een boete en voorwaardelijke taakstraf gekregen. Tom Decorte, hoogleraar criminologie aan de Universiteit Gent wil dit echter geen burgerlijke ongehoorzaamheid noemen en wijst op een geloofwaardigheidsprobleem. Hij volgt het cannabisbeleid al decennia op de voet en stelt vast dat het beleid zelf diverse vormen van verzet uitlokt. "Een overheid die gaat handhaven na jarenlang omfloerst beleid in zowel de wetgeving als de handhaving van softdrugs heeft een fors probleem met de geloofwaardigheid." Zijn oordeel over de situatie in Maastricht: "Dit is niet zozeer burgerlijke ongehoorzaamheid. Het etiket 'lakse overheid' is meer op zijn plaats."

'Verantwoordelijkheid nemen' lijkt dus de opdracht aan overheden. Zo tijdig mogelijk om ongelooftwaardigheid te voorkomen. En daarmee mogelijk burgerlijke ongehoorzaamheid te verminderen.

REGELS MASSAAL OVERTREDEN: OPZET OF ONDUIDELIJKHEID? | FOTO: MAARTEN HARTMAN/HOLLANDE HOOGTE